

Regeringskansliet, Justitiedepartementet
Enheten för migrationsrätt
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande: Utmönstring av permanentuppehållstillstånd och vissa anpassningar till miniminivån enligt EU:s migrations- och asylpakt (SOU 2025:31)

Sammanfattning

Länsstyrelsen avgränsar sitt svar till de frågor som faller inom länsstyrelsens uppdrag kring beredskap och kapacitet i mottagande av nyanlända och ensamkommande barn samt samordning av insatser för asylsökande.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att begränsa rätten till offentligt biträde till i normalfallet en timmes kostnadsfri rådgivning. Om förslaget genomförs tillstyrker Länsstyrelsen att den rättsliga rådgivningen ska erbjudas individuellt och av en juridiskt utbildad person.

Länsstyrelsen saknar en analys av konsekvenserna av det faktum att många av de personer som kommer att ha behov av att söka om förlängt uppehållstillstånd inte har den digitala kompetensen som krävs.

Länsstyrelsen anser att det saknas en helhetsbild av de förändringar som sker inom området då det pågår ett flertal parallella utredningar, vilket det hänvisas till i utredningen, som vars utgång påverkar varandra. Vi vill därför påpeka vikten av en översyn kring hur förslagen i denna utredning, och angränsade utredningar, påverkar varandra och de frågor de berör.

Kapitel 7 Rättslig rådgivning, rättsligt bistånd och biträde

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att i normalfallet begränsa rätten till offentligt biträde till en timmes kostnadsfri rådgivning under

Migrationsverkets handläggning och har i sitt svar valt att fokusera på påverkan i mottagandet av ensamkommande barn.

Trots att ensamkommande barn befinner sig i en extra utsatt situation föreslår utredningen ingen särreglering som ger ensamkommande barn utökade rättigheter när det gäller tillgången till offentligt bekostade biträden, utöver den föreslagna timmen. Utredningen konstaterar att ensamkommande barn enligt svensk lagstiftning har rätt till en god man och att förpliktelserna enligt utlänningslagen och asylprocedurförordningen därför kan anses uppfyllda. Länsstyrelsen delar inte utredningens bedömning.

Länsstyrelsen vill understryka att förslaget är en väsentlig förändring av uppdraget som god man. Utredningen hänvisar till Paktutredningen (Ju 2024:E) som kommer att presenteras i september 2025. I och med att de förändringar som föreslås enligt förslaget ska genomföras redan 12 juni 2026 anser länsstyrelsen att en eventuell förändring av rollen som god man är brådskande att belysa. Länsstyrelsen saknar en fullgod konsekvensbeskrivning av hur den förändring som föreslås kan komma att påverka alla berörda aktörer. Omständigheter som skulle behöva utredas är exempelvis möjlig påverkan på barnens tillit till den gode mannen om uppdraget utökas, kommunernas ekonomiska förutsättningar för utökade uppdrag till god man och möjligheten att rekrytera gode män när uppdraget breddas. I länet lyfts särskilt en oro kring att väntetiderna för god man kan komma att påverka handläggningstiden hos Migrationsverket negativt och därmed inverka på barnets möjlighet att få beslut inom rimlig tid i sitt ärende.

Kapitel 8 Utmönstring av möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd för vissa grupper

En följd av förslaget om en utmönstring av permanenta uppehållstillstånd blir att individer måste ansöka om förlängt uppehållstillstånd hos Migrationsverket vid upprepade tillfällen, vilket utredningen konstaterar. Länsstyrelsen vill fästa regeringens uppmärksamhet på att utredningen inte problematiserar det faktum att många av de personer som kommer att ha behov av att söka om förlängt uppehållstillstånd inte har den digitala kompetensen som krävs. Kvotflyktingar behöver redan idag ett omfattande stöd för sin etablering. Länsstyrelsens arbete visar att digital kompetens hos nyanlända ofta är svag och att stöd krävs för att genomföra digitala ansökningar. Kommunerna i länet vittnar om att det i många fall

innebär att alla kontakter med myndigheter måste stödjas och följas upp av kommunala tjänstepersoner.

Kapitel 9 Ändringar i lagen om svenskt medborgarskap

Länsstyrelsen tillstyrker att i 20 § första stycket lagen om svenskt medborgarskap (2001:82) införs en möjlighet till förvärv av svenskt medborgarskap för de utlänningar som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på någon av de grunder som omfattas av utmönstringen av permanent uppehållstillstånd.

Kapitel 11 Konsekvenser

Länsstyrelsen anser att utredningens barnkonsekvensanalys är ofullständig då den inte på ett fullgott sätt redogör för konsekvenser för barns rättigheter och dessutom saknar en proportionalitetsbedömning i relation till andra intressen.

FN:s barnrättskommitté har i deras granskning av Sverige pekat ut de barn som berörs av utredningens förändringar (barn i migration) som särskilt utsatt grupp, vilket Länsstyrelsen finner att utredningen inte tagit hänsyn till. Bland annat hänvisas till att barnets bästa ska tillämpas vid prövning enligt asylprocedurförordningen och att förslaget därigenom är förenligt med barnkonventionen.

Länsstyrelsen finner att resonemanget bygger på att man valt att senarelägga analysen och dessutom lägga ansvaret på utövande myndighet i ett skede då utredningens förslag redan genomförts. Länsstyrelsen menar att förfarandet riskerar att leda till ett system som i sig leder till att barns rättigheter inte implementeras. Exempelvis skulle detta leda till att ensamkommande barns möjligheter att få en rättssäker asylprövning uteblir då det system som utredningen föreslår, innebär att lekmän utan krav på juridisk kompetens ska företräda barnet i asylärendet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av tf. landshövding Peder Eriksson med integrationssamordnare Karin Eriksby som föredragande. I den slutliga handläggningen har också tf. avdelningschef Jonas Jansson och enhetschef Anna Andersson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.